



Unik rehabilitering på Komponenten

- Arbetsplats:** SAAB Automobile AB, 461 80 Trollhättan, tel. 0520-85 000
- Kontaktpersoner:** Gullmar Ekström, SAAB
- Arbetslivsfondens handläggare:** Ulla Schmidt, Älvsborgs län
- Skribent:** Tony Bergman, HT-information, Borås, tel. 033-25 48 82
- Sammanfattning:** För att komma tillrätta med hög frånvaro och avsaknad av ett fungerande system för rehabilitering av långtidssjuka har SAAB skapat en komponentverkstad där människor "repareras" genom att rehabiliteringsinsatser kombineras med arbete i en produktionsliknande miljö. Det gäller att ha en rätt mix av anpassad träning och produktivt arbete. En viktig del i arbetsträningen är ett system med faddrar som hela tiden finns vid personens sida. Resultaten av rehabiliteringen, som pågår under maximalt sex månader, har varit mycket positiva och rönt stor uppmärksamhet.

Bakgrund

En unik rehabiliteringsverksamhet pågår på SAAB Automobile i Trollhättan.

I en fabrikslokal har det skapats en verkstad med huvudsakligt syfte att bidra till rehabilitering av kollektivanställda, som av skador eller sjukdomar fått en nedsatt arbetsförmåga.

- Rehabiliteringen sker genom anpassad träning i konkreta arbetsuppgifter, säger Gullmar Ekström, chef för verksamheten som går under namnet Komponenten.

Komponentverkstaden tillkom i samarbete mellan företaget, verkstadsklubben, försäkringskassan och företagshälsovården. Arbetslivsfonden svarar för nästan hälften av kostnaderna.

SAAB Automobile har i likhet med andra bilföretag en verksamhet och verkstadsmiljö som årligen, trots stora insatser, orsakar en hel del arbetsskador och yrkesrelaterade sjukdomar. En totalfrånvaro och personalomsättning på 25 % har inte varit ovanligt. Vidare har det

saknats ett fungerande system för rehabilitering av långtidssjuka.

Mål

- Det var för att komma tillrätta med dessa problem som vi startade Komponenten, säger Gullmar Ekström, som är en av eldsjälarna bakom dess tillkomst.

- Vår tanke var att försöka "reparera" människor genom att kombinera rehabilitering med riktigt arbete i en produktionsliknande miljö. Någon skyddad verkstad var det inte frågan om, utan en trygg miljö där målet hela tiden skulle vara att få den sjuke eller skadade personen att återgå till normalt arbete i produktionen. Ingen skulle heller få stanna mer än sex månader på Komponenten.

Genomförande

Efter intensiva förberedelser inleddes projektet på allvar under 1992. Då togs artiklar från en f.d. karosseriverkstad i

bruk för att rehabiliteringen skulle kunna ske i en så meningsfull och anpassad produktionsmiljö som möjligt.

- Tillverkningen består av detaljer som används som komponenter i det ordinarie produktionsflödet. Vi fungerar som underleverantörer till såväl karosfabriken som slutmonteringen, säger arbetsledaren Rune Karlsson.

Men innan en person har kommit så långt att han kan börja sin rehabilitering på Komponentens har flera saker hänt.

Själva beslutet om placering på verkstaden fattas av en central beslutsgrupp med deltagare från verkstadsklubben, företaget, försäkringskassan och företagshälsovården.

Efter detta upprättar Komponentens personal i samråd med den enskilda arbetstagaren en handlingsplan med bl.a. en planerad tidpunkt för återgång till arbete i det s.k. huvudflödet.

Sedan kan arbetsträningen ta sin början. En viktig del i denna, något av en grundbult i hela verksamheten, är ett system med faddrar. De finns hela tiden vid personens sida för att lösa problem, ge stöd m.m. En av dem är Lena Andersson:

- Det är ett omväxlande jobb där man hela tiden får pröva sig fram. Jag känner att jag gör nytta, säger Lena som är fadder åt Ulrika Olofsson.

- Vi trivs bra ihop, säger Ulrika och berättar att hon har problem med sina handleder och därför inte klarar av sitt tidigare jobb med att bygga paneler.

- Här får jag träna mig i min egen takt och kan förbättra min arbetsförmåga successivt. Jag har ett bra stöd av Lena och arbetar och tränar hela tiden tillsammans med henne.

Den fysiska träningen är mycket viktig för att rehabiliteringen skall kunna fungera. Stephen Stroud, chefsgymnast och ansvarig för friskvård inom företagshälsovården, berättar:

- Det gäller att ha rätt mix av anpassad träning och produktivt arbete. Vi utgår hela tiden från den enskilde individen och lägger upp programmet efter vilken skada eller sjukdom det gäller. Det är också viktigt med friskvård för att förebygga skador.

Stephen Stroud och hans kollegor ser till att arbetstagarna tränar på rätt sätt i den mycket välutrustade träningslokalen samt att den mer yrkesinriktade och kompetenshöjande arbetsträningen sker på rätt sätt.

- Detta är en unik verksamhet. Den nära kopplingen till arbetsplatsen ger oss möjlighet att pröva oss fram och hitta rätt sätt att arbeta för varje individ i rehabiliteringsarbetet, säger han.

Resultat

Sedan projektstarten i juni 1992 har sammanlagt 83 personer varit inskrivna som arbetstagare på Komponentens. Av dem har 46 återgått till huvudflödet. 14 personer har inte återgått på grund av att de väntar på beslut av olika slag. De kan också ha fått pension eller arbete utanför SAAB-fabriken. På grund av lågkonjunkturen har tre personer blivit uppsagda.

- För närvarande pågår aktiv rehabilitering av tio personer men vi har kapacitet för fler, säger Gullmar Ekström.

Värdering

Komponentens har rönt stor uppmärksamhet och anses på företaget som en värdefull form av rehabilitering.

- Vi har lärt oss mycket när det gäller hur man hjälper skadade och sjuka människor tillbaka till produktionen. Det gäller även hur arbetsplatser skall utformas på ett ergonomiskt riktigt sätt. Våra kunskaper kommer att vara till nytta för hela SAAB, säger Gullmar Ekström och Stephen Stroud. Huvudskyddsombudet Ove Johansson är också mycket positiv till verksamheten:

- Det har fungerat väldigt bra. Jag har aldrig varit med om något liknande. Tidigare hade vi inte någon möjlighet till rehabilitering. Vetskapen om att det går att få hjälp om något händer bygger upp en trygghet inom företaget. Ove Johansson menar vidare att Komponentens idéer och värdering sprider sig som ringar på vattnet även till andra fabriker i koncernen.